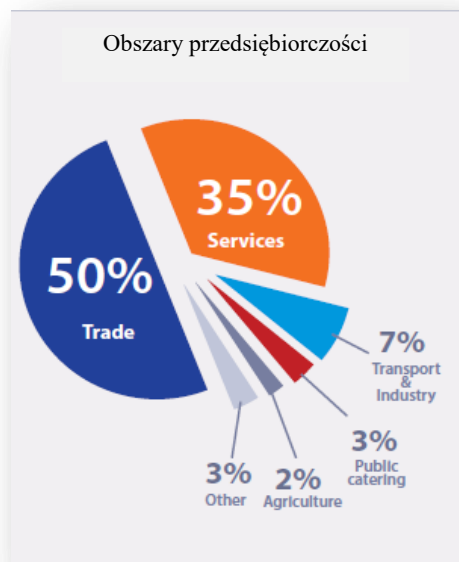

RÓŻNICE W MOTYWACJI Kobiet ZAKŁADAJĄCYCH WŁASNY BIZNES W POLSCE I NA UKRAINIE

Rys. 1. Obszary przedsiębiorczości kobiet na Ukrainie. Wyniki badań „Przeszkody w przedsiębiorczości wśród kobiet na Ukrainie (2015)”, Badacz główny : dr John Johnson

Temat przedsiębiorczości kobiet jest bardzo popularny w dzisiejszych czasach, dlatego w ostatniej dekadzie w różnych częściach świata liczne instytucje przeprowadziły badania na ten temat. Istnieją różne warunki przywództwa kobiet w zależności od religii, tradycji i okoliczności historycznych. Szczególnie interesujące jest porównanie dwóch krajów sąsiednich – Polski i Ukrainy, głównie z powodu wysokiej fali migracji zarobkowej ludzi wysoko wykwalifikowanych z Ukrainy w ciągu ostatnich dwóch lat.

Zaczęliśmy nasze badania na Ukrainie i początek nie był łatwy, ponieważ mieliśmy do czynienia z pewnymi ograniczeniami: po pierwsze, było bardzo trudno znaleźć niezależne przedsiębiorcze kobiety w regionach (wiele kobiet zaangażowanych w biznesie były żonami lub córkami wpływowych liderów lokalnych lub urzędników, którzy zabezpieczali ich działalność). Projekt obejmował wywiady pogłębione oraz grupy fokusowe. Dane jakościowe uzyskaliśmy poprzez udostępnione przez bizneswomen informacje o wyzwaniach, jakie musiały pokonać na drodze do sukcesu na rynku ukraińskim (pierwsza faza tego projektu badawczego została finansowana przez Walden University w USA w latach 2013–2014, druga faza została zrealizowana w 2015 roku przy wsparciu University of Phoenix).

Jedną z najważniejszych różnic między Polską a Ukrainą polega na motywacji kobiet do rozpoczęcia działalności: ukraińskie kobiety są zaangażowane głównie w handlu – 50% (Rys. 1); a według GUS (Główny Urząd Statystyczny), Polki najczęściej zaczynają działalność oferując szeroką gamę usług (72,7%), zajmując się ochroną zdrowia i ubezpieczeniami społecznymi/socjalnymi (70,5%) i oferując usługi w sferze nieruchomości (49,3%) (Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, PARP, 2011). Prezentowane statystyki niestety nie pozwalają porównać Polski z innymi krajami lub ocenić realnej aktywności kobiet–przedsiębiorców, dlatego zdecydowaliśmy się na replikację naszego ukraińskiego badania w Polsce.

Innym ciekawym faktem, na który warto zwrócić uwagę, jest to, że większość ukraińskich kobiet przedsiębiorców rozpoczęła swoją działalność nie przez naturalną ambicję i pragnienia do osiągnięcia czegoś więcej, ale ze względu na ciężką rzeczywistość życiową (Rys. 2).

Rys. 2. Osiągnięcia jako motywacja do przedsiębiorczości kobiet w Ukrainie. Wyniki badań „Przeszkody w przedsiębiorczości wśród kobiet w Ukrainie (2015)”, Badacz główny: dr John Johnson

Uczestniczki jako główne czynniki zachęcające je do rozpoczęcia działalności gospodarczej wskazywały na trudną sytuację ekonomiczną, brak stabilnej pracy i konieczność zapewnienia godnego życia swoim rodzinom. Według raportu PARP (2011), polskie kobiety–przedsiębiorcy najczęściej wskazywały na następujące przyczyny podjęcia działalności gospodarczej:

- dążenie do niezależności i samodzielności w podejmowaniu decyzji,
- pragnienie uzyskania wyższego dochodu (niezależności finansowej),
- możliwość rozwoju zawodowego,
- negatywne doświadczenia w jakości pracy na zlecenie,
- warunki panujące na rynku pracy (np. młodzi specjaliści są bardziej pożądanymi niż doświadczeni, kobiety powyżej 35 lat nie są zatrudniane itp.),
- groźba bezrobocia, stabilność oczekiwana od samozatrudnienia.

Większość ukraińskich kobiet, które brały udział w tym badaniu wierzyły, że sukces w biznesie jest możliwy mimo trudności, których doświadczały: posiadanie firmy jest nie tylko źródłem dochodu dla kobiet, daje im to także poczucie samowystarczalności i pewności siebie.

Jednym z nieoczekiwanych wyników ukraińskiego badania było to, że kobiety–przedsiębiorcy nie doceniały znaczenia ich talentu. Nawet prowadząc działalność zyskową, większość kobiet niechętnie nazywała siebie „przedsiębiorcami sukcesu”. Według nich, sukces oznacza utworzenie i zarządzanie dużymi firmami i dużymi projektami, a nie prowadzenie działalności gospodarczej.

Podobieństwa w rozumieniu sukcesu biznesu polskiego i ukraińskiego przez kobiety są takie: zarówno ukraińskie jak i polskie kobiety posiadają wyższy poziom samoświadomości i skromności (w porównaniu do amerykańskich kobiet, na przykładzie raportu PARP, 2011). Kobiety, które rozpoczęły swoją działalność na Ukrainie, często nie doceniają swego talentu, umiejętności i pomysłowości, które są cechami sukcesu przedsiębiorców.

Istnieje wielka potrzeba łączenia sił organizacji polskich i ukraińskich w zakresie wspierania przedsiębiorczości kobiet w obu krajach w formie wspólnych projektów w ramach integracji europejskiej i współczesnych wyzwań gospodarczych, np. przepływu wysoko wykwalifikowanych imigrantów z Ukrainy.

Pierwsza grupa fokusowa odbyła się w Krakowie 13 czerwca 2016 roku. Podczas spotkania zostały omówione motywacje i bariery działalności polskich kobiet w biznesie (więcej szczegółów na stronie:

<https://www.facebook.com/Barriers-to-successful-entrepreneurship-for-women-in-Poland-838093239629522/>).

Wyniki zostały zaprezentowane na międzynarodowej konferencji na temat Gender Studies 24–25 czerwca 2016 roku w Krakowie (<http://genderstudies.irf-network.org>). Wielkoskalowe badania skupione na działalności kobiet w biznesie w całej Polsce zaplanowane są na lata 2016–2019.